

Til avtalepartene

Jordbruksforhandlingene 2017

Landbruksmeldingen viser at regjeringen vil fjerne avløsertilskuddet til ferie og fritid. Hvis dette blir en realitet, kan det etter hvert bli vanskelig å ha kvalifisert arbeidskraft tilgjengelig for å tilfredsstille beredskapen ved sykdom og krise hos bonden. Uten nok etterspørsel etter avløsere ved ferie og fritid vil det ikke være igjen arbeidskraft som kan steppe inn på kort varsel ved akutt sykdom og krise. Ved en omlegging så regner vi med å se en lavere etterspørsel etter avløsing ved ferie og fritid av ulike årsaker;

- Uten øremerking av midler vil det være vanskelig å prioritere ferie og fritid ved en presset økonomi.
- Lettere å redusere dagens løyving i fremtiden hvis midlene ikke er øremerket.
- Press fra WTO om reduksjon i direkte tilskudd.
- Lavere rekruttering til næringen.
- Mindre avløsing i «ordnet forhold» da det ikke er krav om kontroll av tilskuddet.

De som i dag mottar tilskudd til ferie og fritid har ansvar for husdyr og kan ikke automatisk sammenlignes med andre selvstendige næringsdrivende. En er avhengig av at det er noen som overtar driften om en selv blir syk eller har ferie.

Norske Landbrukstenester mener det er nødvendig å se alle avløserordningene under ett. Svekking av en ordning vil medføre reduserte tjenester i andre ordninger. Det er viktig at en ikke gjør endringene som går ut over sjansen til å få ferie og fritid, eller går ut over beredskapen når bonden blir syk. En konsekvens av mindre ferie og fritid kan bli mer sykdom hos bonden, som i neste omgang fører til større etterspørsel etter vikarer ved sykdom. Det er i dag Landbruksstjenestene som har tatt på seg ansvaret for akutt beredskap ved sykdom og kriser gjennom Landbruksvikarordningen. En forutsetning for å ha tilstrekkelig beredskap i denne ordningen er at vi har nok vikarer i ferie- og fritidsordningen. Det er de samme personene som arbeider innen begge ordningene. Konsekvensen kan bli at Norske Landbrukstenester ikke kan ta på seg ansvaret for beredskapen i fremtiden. Hvis vi kommer i en situasjon der det ikke er beredskap ved sykdom og krise vil dette gå ut over velferden til bonden, og kan i ytterste konsekvens gå utover dyrevelferden.

Prioriterte punkt

1. Videreføring av avløsertilskuddet til ferie og fritid
2. Landbruksvikarordningen / beredskap
3. Utvikling av refusjonsordningene

Se vedlegg for mer utfyllende informasjon.

Vedlegg

Videreføring av avløsertilskuddet til ferie og fritid

Velferdsordningene består i dag av følgende ordninger;

Avløsning ved ferie og fritid som er en refusjonsordning i jordbruksavtalen der bønder med husdyrproduksjon kan få dekket utgifter inntil et visst beløp til avløsning, avhengig av størrelsen på bruket. Ordningen har som formål å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk.

Avløsning ved sykdom som har til formål å medvirke til å dekke kostnadene til avløsning ved egen eller barns sykdom, svangerskap, fødsel, adopsjon eller omsorgsovertagelse og ved dødsfall. Tilskuddet blir gitt til dokumenterte, faktiske utgifter til avløsning i perioden det vert søkt tilskudd for.

Landbruksvikarordningen hvor landbruksvikarer skal avløse bøndene ved akutt sykdom og i krisesituasjoner. Det er Landbrukstjenestene som administrerer ordningen, og pr. i dag er det 240 årsverk som blir finansiert gjennom denne ordningen.

Sykepengeordningen som skal sørge for at jord- og skogbrukere får utbetalt sykepenger beregnet ut fra 100% grunnlag fra dag 17. i sykemeldingsperioden.

Tidligpensjon som skal bidra til å lette generasjonsoverganger i jordbruket for de som har hatt hoveddelen av inntekten sin fra jordbruk/gartneri og skogbruk. Hensikten er å bidra til tidligere generasjonsskifte og dermed stimulere til rekrutteringen.

Bortfall av avløsning ved ferie og fritid vil føre til reduserte tjenester i andre ordninger. Landbrukstjenestene er avhengig av jevn sysselsetting ved ferie og fritid for å kunne tilby kvalifisert arbeidskraft gjennom Landbruksvikarordningen.

Landbruksvikarordningen / beredskap

Tilskuddet i ordningen har stått i ro siden starten og ikke fulgt kostnadsutviklingen. Dette har delvis blitt kompensert ved en økning i dagsats sykdom fram til og med 2014. De siste årene har både tilskudd og dagsats stort sett stått i ro, og fører til større kostnader for Landbrukstjenestene. Når regelverket samtidig har åpnet opp for at andre aktører kan selge tjenester innenfor velferdsordningene, uten den samme plikten til å stille beredskap ved sykdom, er dette en lite ønsket utvikling.

Hvert år blir det etterspurt flere årsverk avløsning ved sykdom enn det som er løyvd gjennom Landbruksvikarordningen. Årsverkene i denne dekker ca. halvparten av behovet for beredskap, resten blir dekket over ordinær sykdomsavløsning. Det er ofte den samme arbeidskraften som arbeider med ferieavløsning som blir nytta ved sykdom og kriser.

Vedlegg

Med forslaget i Stortingsmeldingen om å avvikle tilskuddet til avløsning ved ferie og fritid vil vi se at det etter hvert vil bli vanskelig å ha nok kvalifisert arbeidskraft tilgjengelig.

Tilskuddet til Landbruksvikarordningen må økes for å følge kostnadsutviklingen, slik at det blir mulig å fortsatt ha tilsett vikarer med høy kompetanse.

Det er positivt at ordningen nå blir evaluert, men det er viktig at organisasjonene i landbruket blir tatt med på råd når nye forskrifter og skjema blir utviklet.

Utvikling av refusjonsordningene

Ved å godkjenne spesifiserte fakturerbare arbeidstjenester som dokumentasjon for avløsning ved ferie og fritid er det viktig å følge med på at tilskuddet blir nytta etter formålet. Hvis bonden i en presset hverdag ikke ser seg råd til ferie eller fritid, men benytter tilskuddet til andre tjenester kan dette på sikt føre til mer sykdomsavløsning og fare for dårligere dyrevelferd.

For å ta igjen tap i kostnadsutviklingen bør tilskudd ferie og fritid i år økes til minimum kr. 85.000,-

- Tal på dager/timer ferie og fritid en bonde får for tilskuddet er kraftig redusert da utviklingen på tilskudd ikke følger kostnadsutviklingen. Selv om lønnen til avløserne er lav i forhold til mange andre yrkesgrupper, er timeprisen bonden må betale for kvalifisert arbeidskraft etter minstetariff, i 2016, kr. 244,56¹ inklusive sosiale utgifter, forsikringer og administrasjon. En bonde med maks tilskudd på kr. 74.200,- vil da kunne få ferie- og fritidsavløsning i ca. 303,4 timer eller ca. 40,45 dager. I 1998 kostet arbeidskraften kr. 137,70² i timen, og maks tilskudd var kr. 48.000,-. Samme bonden fikk da ca. 348,5 timer eller ca. 46 dager ferie- og fritidsavløsning for tilskuddet.

For å ta igjen tidligere tap i kostnadsutviklingen bør tilskudd pr. dag under sykdom i år økes til minimum kr. 1.800,-. Tilskuddet bør økes allerede for 2017.

- Når det gjelder avløsning under sykdom er den reelle kostnaden etter minstetariff i 2016 kr. 1.834,20³ pr. dag, mens tilskuddet er kr. 1.500,- pr. dag. Dette medfører en egenandel pr. dag på kr. 334,20. Ved langvarig sykdom medfører dette en stor økonomisk belastning i tillegg til sykdommen.

¹ Minstelønn pr. time kr. 178,90. Sosiale kostnader, forsikring med mer 36,7 %

² Lønn pr. time kr. 103,05. Sosiale kostnader, forsikring med mer 33,6 %

³ Kr. 244,56 pr. time x 7,5 timer